

Nr 96

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1963/64 till markförvärv för övningsfält m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 (bilaga 6, punkt 208) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Markförvärv för övningsfält m. m. för budgetåret 1963/64 beräkna ett investeringsanslag av 7 600 000 kr., har Kungl. Maj:t i propositionen nr 109, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 15 mars 1963, föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för nämnda budgetår under kasernbyggnaders delfond av försvarets fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 11 600 000 kr.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Harald Pettersson* (I: 707) och den andra inom andra kammaren av herr *Börjesson* i Falköping *m. fl.* (II: 862), hemställts att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 109 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an hålla dels att skyddszoner måtte upprättas kring Hagelbergs kyrka och begravningsplatserna i enlighet med vad som anförts i motionerna, dels ock att en samarbetsnämnd, i vilken bör ingå företrädare för dels kommunala och kyrkliga myndigheter, naturskydds- och andra civila intressen, dels militära myndigheter och intressen, måtte tillsättas med uppgift att i samband med utvidgningen av det militära övningsfältet vid Skövde verka för att berörda civila intressen så långt möjligt tillgodoses.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 862.

I propositionen föreslås vissa markförvärv för övningsfält m. m. under försvarets fastighetsfond. Härför begäres för nästa budgetår under kasernbyggnaders delfond av försvarets fastighetsfond sammanlagt 11,6 miljoner kronor. Vidare föreslås bland annat att principbeslut fattas om utvidgning av två övningsfält, ett i trakten av Skövde och ett vid Revingehed. Utvidgningen nödvändiggör av omorganisationen av pansartrupperna enligt beslut av 1962 års riksdag. Kostnaderna för markförvärv, iordningställande av fälten m. m. beräknas till sammanlagt 27,8 miljoner kronor, varav 12,8 miljoner kronor för övningsfältet vid Skövde och 15 miljoner kronor för Revingefältet.

Utskottet. De föreslagna utvidgningarna av övningsfälten vid Skövde och Revingehed nödvändiggöras av den av 1962 års riksdag beslutade omorganisationen av pansartrupperna.

Försvarets fastighetsnämnd har vid sina utredningar i dessa frågor ägnat särskild uppmärksamhet åt de konsekvenser, som de föreslagna utvidgningarna skulle komma att medföra ur främst jord- och skogsbrukssynpunkter, naturskyddssynpunkt och social synpunkt.

Vad övningsfältet i trakten av Skövde beträffar ha framlagts två alternativa förslag till utvidgning. Båda äro acceptabla ur pansarövningssynpunkt. Alternativ II ställer sig 1 800 000 kr. dyrare än alternativ I. Utskottet anser, att denna merkostnad väl uppväges av de fördelar ur ovannämnda synpunkter, som erhålles vid genomförandet av alternativ II. Utskottet förordar därför detta alternativ och tillstyrker alltså fastighetsnämndens av departementschefen biträdda förslag.

Vissa delar av det föreslagna utvidgningsområdet äro av intresse ur naturvårdssynpunkt. Med hänsyn härtill och till de goda erfarenheterna av det naturskyddsråd, som fungerar som rådgivare vid skötseln av Ravlundafältet (Havängsrådet), har departementschefen funnit ett motsvarande råd jämväl böra inrättas för skötseln av nu ifrågasvarande övningsfält. Utskottet anser önskvärt, att ett sådant rådgivande organ inrättas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma om rådets sammansättning.

I anslutning till vad av departementschefen och i motionerna anförts finner utskottet angeläget, att skyddade områden skapas invid Hagelbergs kyrka samt två begravningsplatser, vilka ligga inom det aktuella utvidgningsområdet. Inom dessa områden böra övningar ej få förekomma. Åtgärder böra också vidtagas för undvikande av störningar för begravningsprocessioner och dylikt.

I likhet med departementschefen förutsätter utskottet att störande övningar icke skola förekomma närmast tätbebyggelsen i Segerstorp. Omfattningen av sådant skyddat område bör utredas.

Utskottet delar motionärernas uppfattning, att den i propositionen nämnda stridsvagnsvägen på Sjötorpsområdet bör framdragas på sådant sätt, att minsta möjliga intrång göres.

Vad departementschefen i övrigt anført beträffande utvidgningen av övningsfältet har icke givit utskottet anledning till erinran.

Syftet i motionerna torde i huvudsak bli tillgodosett med vad i propositionen och av utskottet nu anförts, varför desamma icke torde påkalla någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Vad härefter beträffar övningsfältet vid Revingehed anser utskottet behovet av en utvidgning styrkt. Mot den föreslagna omfattningen och avgränsningen i stort av utvidgningsområdet har utskottet icke något att erinra.

Såsom departementschefen framhållit skola gränsdragningsfrågorna bli

föremål för ytterligare detaljutredning. Härmed åsyftas främst vissa i utvidgningsområdet belägna, ur jordbrukssynpunkt värdefulla brukningsenheter. Utskottet förutsätter, att dessa frågor ägnas särskild uppmärksamhet och att i den utsträckning så är möjligt dylika enheter lämnas utanför övningsfältet.

Då vissa delar av det föreslagna utvidgningsområdet är av stort värde ur naturskyddssynpunkt böra de viktigaste av dessa beredas tillfredsställande skydd. Utskottet anser i likhet med departementschefen, att ett särskilt naturskyddsråd bör inrättas för skötseln av Revingefältet.

Vad departementschefen i övrigt anfört och föreslagit beträffande frågan om utvidgning av övningsfältet har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet tillstyrker förslaget om utvidgning av Västernorrlands regementes skjutfält vid Tjärnmyren och av regementets övningsfält. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva den närmare omfattningen av utvidgningsområdena.

Mot propositionen i övrigt har utskottet icke något att invända. Det för nästa budgetår äskade anslaget tillstyrkes.

Utskottet hemställer,

a) att riksdagen må till *Markförvärv för övningsfält m. m.* för budgetåret 1963/64 å kapitalbudgeten under försvarets fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 11 600 000 kr.;

b) att motionerna I: 707 och II: 862 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 maj 1963

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Boman, fröken Andersson, herrar Einar Persson, Ivar Johansson, Axel Johannes Andersson, Virgin, Fritz Persson, Rikard Svensson, Bengtson, Mårtensson, Bertil Petersson, Herbert Larsson, Rönneberg och Harry Carlsson; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Ståhl, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka, Blidfors, Almgren, fröken Elmén, herrar Nilsson i Göingegården, Andreasson, fru Lewén-Eliasson, herrar Svensson i Ljungskile, Lassinantti och Larsson i Hedenäset.

Vidare föreslås att, därest av organisatoriska skäl ordinarie lärartjänster skulle erfordras, Kungl. Maj:t skall kunna medgiva inrättande av dylika enligt i huvudsak de grunder som gäller för högre kommunala skolor. Icke-ordinarie lärartjänster bör enligt departementschefen få inrättas i den omfattning, som erfordras för undervisningens fullgörande.

Departementschefen förklarar slutligen, att elev vid fackskola bör åtnjuta samma studiesociala förmåner som elev vid gymnasium.

Utskottet. I motionerna I: 680 och II: 835 samt I: 681 och II: 834 har framförts förslag om anordnandet av försöksverksamhet med fackskolor vid orter av annan typ än de i propositionen nämnda kommunerna.

Utskottet, som inte har någon erinran mot departementschefens förslag till försöksverksamhet med fackskolor budgetåret 1963/64, vill med anledning av nämnda motioner framhålla önskvärdheten av att försöksverksamheten budgetåret 1964/65 får omfatta ett mera differentierat urval av orter, varvid även annan anknytning till existerande skolformer bör kunna komma i fråga än vad som föreslagits för budgetåret 1963/64. Fristående fackskolor synes därvid också i några fall kunna övervägas under förutsättning av att vederbörande kommuner finner det ändamålsenligt och lämpligt med hänsyn till bl. a. lokal- och lärarresurser. Utskottet förordar att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet sålunda anfört.

I motionerna I: 680 och II: 835 har vidare yrkats att benämningen allmän fackskola utbytes mot benämningen social-humanistisk fackskola. Utskottet anser i likhet med departementschefen att benämningen allmän fackskola kan accepteras som ett arbetsnamn tills vidare och är sålunda icke berett att biträda ifrågavarande motionsyrkande.

Vad departementschefen i övrigt anfört och förordat beträffande vissa frågor rörande fackskolor samt om bidrag till driften av högre kommunala skolor har icke givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att motionerna I: 680 och II: 835, i vad de avser utbyte av benämningen allmän fackskola mot benämningen social-humanistisk fackskola, icke må av riksdagen bifallas;

II. att riksdagen må

a) godkänna av departementschefen förordade grunder för försöksverksamheten med fackskolor fr. o. m. budgetåret 1963/64;

b) godkänna av departementschefen förordade grunder för statsbidrag till driftkostnader, byggnadskostnader och kostnader för första uppsättningen stadigvarande undervisningsmateriel för fackskolorna;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda för försöksverksamheten med fackskolor erforderliga bestämmelser;

III. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 681 och II: 834 samt I: 680 och II: 835, sistnämnda båda motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till kännna vad utskottet anfört rörande försöksverksamheten med fackskolor budgetåret 1964/65;

IV. att riksdagen må till *Bidrag till driften av högre kommunala skolor* för budgetåret 1963/64 å driftbudgeten under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 61 200 000 kr.

Stockholm den 7 maj 1963

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÅNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Boman, fröken Andersson, herrar Einar Persson, Ivar Johansson, Axel Johannes Andersson, Virgin, Fritz Persson, Rikard Svensson, Bengtson, Mårtensson, Bertil Petersson, Herbert Larsson, Rönberg och Harry Carlsson; samt

från andra kammaren: herrar Staxång, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka, Blidfors, Almgren, fröken Elmén, herr Andreasson, fru Lewén-Eliasson, herrar Svensson i Ljungskile, Lassinantti, Larsson i Hedenäset, fröken Karlsson och herr Helén.

Reservation

av fröken *Karlsson*.